FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT JOSÉ LUIS DA CRUZ VILAÇA

fremsat den 21. januar 1987 *

Høje Domstol.

1. Frankrigs Cour de cassation har i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen fire præjudicielle anmodninger om fastlæggelse af det saglige anvendelsesområde for Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet [1].

I — 2. Det forelagte spørgsmål vedrører anvendelsen af en række bestemmelser vedrørende den franske »Fonds national de solidarité«, der er oprettet ved lov nr. 56-639 af 30. juni 1956 med henblik på at »gennemføre en generel politik vedrørende sikring af ældre, nemlig ved forhøjelse af pensioner og andre ydelser i forbindelse med alderdom« (den gældende artikel L 815-1 i lov om social sikring). Fonds national betaler tillægsydelserne til de modtagere af sociale ydelser — bidragsbaserede såvel som andre — der opfylder en række betingelser, og hvis indtægter anses for utilstrækkelige i forhold til leveomkostningerne i Frankrig. Det fremgår blandt andet af den nævnte lov, at tillægsydelsen ikke betales til udenlandske statsborgere, medmindre der på grundlag af gensidighed er indgået internationale overenskomster med hjemlandet (artikel L 815-11), og det er en betingelse, at modtagerne har bopæl på fransk område (artikel L 815-2), således at retten til ydelsen fortabes ved flytning til udlandet (artikel L 815-11).

II — 3. De omstændigheder, der ligger til grund for hovedsagerne, har nøje sammenhæng med de netop nævnte lovbestemmelser.

4. Således oppebærer sagsøgeren i sag 379/85, Anna Giletti, der er italiensk statsborger, en efterladtepension efter sin mand, der ligeledes var italiensk statsborger, for den periode han arbejdede som lønmodtager i Frankrig fra 1930 til 1961, da han afgik ved døden. Sagsøgeren har siden da været bosat i Italien; den 9. juni 1981 indgav hun ansøgning til »Caisse régionale d'assurance maladie Rhône-Alpes« om tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité. Hun fik afslag på ansøgningen med den begrundelse, at hun — modtageren af efterladtepensionen — ikke var bosat i Frankrig.

5. Sagerne 380 og 381/85 drejer sig om to allerede pensionerede, italienske gæstearbejdere i Frankrig, der oppebærer alderspension og tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité.

6. Til grund for den første sag ligger det forhold, at sagsøgeren, Domenico Giardini, i 1982 meddelte »Caisse régionale d'assurance maladie du Nord-Est«, at han påtænkte at tage fast bopæl i Italien, hvorefter Caisse régionale meddelte ham, at han i så fald automatisk ville miste retten til tillægsydelsen.

* Oversat fra portugisisk.

1 — EFT 1971 II, s. 366.

7. For så vidt angår forholdet i den anden sag, er sagsøgeren, Feliciano Tampan, faktisk flyttet til Italien, og »CRAM du Nord-Est« har under henvisning hertil indstillet betalingen af tillægsydelsen.

8. Endelig vedrører sag 93/86 ligeledes en italiensk gæstearbejder i Frankrig, Severino Severini, der siden 1964 havde modtaget en invalidepension og tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité. Efter at Severini i 1982 var flyttet til Italien, indstillede vedkommende institution, nemlig »Caisse primaire centrale d'assurance maladie des Bouches-du-Rhône«, betalingen af tillægsydelsen og krævede samtidig tilbagebetaling af de ydelser, som han angiveligt havde modtaget uretmæssigt.

9. Alle disse afgørelser, der er truffet af de franske sociale sikringsinstitutioner, har givet anledning til søgsmål, og da der er rejst spørgsmål om fortolkningen af fællesskabsbestemmelserne, har Cour de cassation, der skal træffe den endelige afgørelse, forelagt Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse.

III — 10. Sagsøgerne har for de nationale retsinstanser henvist til artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, hvorefter »kontantydelser ved invaliditet eller alderdom eller til efterladte... samt ydelser ved dødsfald, hvortil der er erhvervet ret efter lovgivningen i én eller flere medlemsstater, ... [ikke] kan... nedsættes, ændres, stilles i bero, inddrages... som følge af, at den berettigede er bosat i en anden medlemsstat end den, hvori den institution, som det påhviler at udrede ydelsen, er beliggende«.

11. De berørte sociale sikringsinstitutioner har gjort gældende, at den af de sikrede påberåbte bestemmelse i forordning nr. 1408/71 ikke finder anvendelse under de foreliggende omstændigheder, eftersom ydelsen fra Fonds national de solidarité har karakter af en social forsorgsydelse, der i henhold til nævnte forordnings artikel 4, stk. 4, falder uden for forordningens saglige anvendelsesområde.

12. Cour de cassation har anmodet Domstolen om en afgørelse vedrørende følgende spørgsmål, der er identisk formuleret i de respektive sager:

13. »1) Er en ydelse som den tillægsydelse, der i henhold til afsnit IX i lov om social sikring udbetales af Fonds national de solidarité, omfattet af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971?

14. 2) Hvordan skal begrebet 'hvortil der er erhvervet ret' i nævnte forordnings artikel 10, stk. 1, forstås, og hvorledes afgrænses begrebets rækkevidde?«

15. Cour de cassation har knyttet nogle uddybende bemærkninger til de præjudicielle spørgsmål.

16. Cour de cassation ønsker for det første fastslået, om »en skattefinansieret social ydelse, der med det formål principielt at sikre et eksistensminimum udbetales som tillæg til en anden, eventuelt bidragsfinansieret ydelse, og som er betinget af ansøgerens økonomiske forhold, men er uafhængig af dennes erhvervsmæssige status, samt under nærmere betingelser kan kræves refunderet af modtagerens dødsbo, er omfattet af den nævnte forordnings saglige anvendelsesområde som fastlagt i artikel 4«.

17. I tilfælde af en bekræftende besvarelse anmoder Cour de cassation Domstolen om

at fastslå, hvorvidt der kan antages at være »erhvervet ret til« en sådan ydelse, dersom ansøgeren er bosat i eller flytter til en anden medlemsstat.

IV — 18. Jeg skal gengive hovedindholdet af de skriftlige indlæg, som de forskellige procesdeltagere har indgivet til Domstolen.

19. De franske sociale sikringsinstitutioner, der er parter i hovedsagerne, har i lighed med den franske regering gjort gældende, at en social ydelse, hvis formål er at afhjælpe en trangssituation, og som finansieres af offentlige midler samt udbetales under hensyn til vedkommende persongruppes økonomiske forhold, ikke kan sidestilles med en social sikringsydelse, men må betragtes som en social forsorgsydelse. Under alle omstændigheder vil tillægsydelsen aldrig kunne betragtes som en ydelse, »hvortil der er erhvervet ret«, jfr. artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, eftersom ydelsen kan kræves, uanset om modtageren udøver erhvervsmæssig virksomhed, ligesom ydelsen i øvrigt på ethvert tidspunkt kan stilles i bero eller justeres under hensyn til modtagerens ændrede økonomiske forhold.

20. De andre procesdeltagere — modtagerne af ydelsen såvel som den italienske og den britiske regering samt Kommissionen — har under henvisning til Domstolens praksis indtaget det standpunkt, at en ydelse som den under sagen omhandlede principielt henhører under den sociale sikring i EØF-traktatens artikel 51's forstand. Ydelsen må derfor anses for omfattet af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71 som fastlagt i forordningens artikel 4, stk. 4, dels fordi modtagerne har et i loven hjemlet krav på ydelsen, hvorved der ikke skal foretages nogen individuel, skønsmæssig vurdering af de personlige behov, dels fordi der med ydelsen gives en supplerende indkomst til modtagerne af de sociale sikringsydelser, der opregnes i førnævnte forordnings artikel 4, stk. 1. Tillægsydelsen må følgelig betragtes som en social sikringsydelse, og de i artikel 10, stk. 1, omhandlede bopælsbetingelser finder herefter ikke anvendelse.

V — 21. Som anført i flere af de indlæg, der er afgivet under sagen, navnlig af Kommissionen, giver Domstolens praksis tilstrækkeligt grundlag for at fremsætte et klart forslag til besvarelse af de præjudicielle spørgsmål, der er forelagt af Cour de cassation.

22. Således har Domstolen efter dommen i Frilli-sagen [2] i adskillige domme taget stilling til begrebet »ydelser af blandet karakter der ikke er bidragsbaserede« inden for rammerne af fællesskabsretten, og på dette grundlag kan det af Cour de cassation stillede spørgsmål besvares.

23. I øvrigt drejede en af disse afgørelser sig om retsvirkningerne af de franske lovbestemmelser om tillægsydelser fra Fonds national de solidarité, bedømt efter bestemmelserne i den forordning, der gik forud for forordning nr. 1408/71, nemlig forordning nr. 3 [3].

24. Kommissionen har i sit skriftlige indlæg foretaget en nøje gennemgang af hele denne retspraksis, og jeg kan derfor her tillade mig alene at fremdrage de punkter, der er af be-

2 — Dom af 22. juni 1972 i sag 1/72, Frilli, Sml. s. 109 ff.

3 — Dom af 9. oktober 1974 i sag 24/74, Biason, Sml. s. 999 ff.

tydning for det spørgsmål, der foreligger til afgørelse.

25. Afgrænsningen af de ydelser, der omfattes af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, skal i det væsentlige foretages på grundlag af en bestemmelse af »den enkelte ydelses karakteristiske egenskaber, især dens formål og betingelserne for dens tildeling«[4]

26. Der er tale om et fællesskabsretligt spørgsmål, der skal løses efter fællesskabsretlige grundsætninger, og spørgsmålet om, hvorledes den pågældende ydelse eller dens hjemmelslov karakteriseres i national ret, er herved uden betydning[5].

27. Heller ikke på fællesskabsretligt grundlag er det imidlertid altid let at opstille en klar sondring mellem sociale sikringsordninger og forsorgsordninger: »visse love [falder] på grund af deres afgrænsede personkreds, deres målsætning og formerne for deres gennemførelse samtidig... ind under begge de to omtalte kategorier og... unddrager sig [således] enhver udtømmende sondring«[6].

28. Det kan tænkes, at en social sikringslov er af blandet karakter, dersom »[en sådan lovgivning] på grund af den vide definition af kredsen af berettigede... i realiteten [har] en dobbelt funktion, idet den dels sikrer personer, som falder helt uden for den sociale sikringsordning, en minimumsindkomst, dels sikrer modtageren af utilstrækkelige socialsikringsydelser en supplerende indtægt«.

29. En sådan ordning er ved visse af sine træk beslægtet med den *sociale forsorg*, bl. a. ved at trang gøres til et væsentligt anvendelseskriterium, hvorimod der ikke stilles konkrete krav med hensyn til beskæftigelsesperioder, medlemskab eller bidragsbetaling; ordningen nærmer sig imidlertid den *sociale sikring*, »i det omfang den efter at have forladt enhver individuel vurdering, som er karakteristisk for forsorgen, tillægger de berettigede en i loven fastslået retsstilling«, hvorefter der kan kræves en bestemt ydelse[7].

30. Netop dette forhold har Domstolen tillagt afgørende betydning; således fastslog den udtrykkeligt i dommen i Fossi-sagen[8], at »en lovgivning, der tillægger de berettigede en lovbestemt retsstilling, således at der ikke er mulighed for en individuel og skønsmæssig vurdering af personlige behov eller omstændigheder, ... i princippet [omfattes] af begrebet social sikring i traktatens artikel 51 og forordningerne nr. 3 og 1408/71«[9].

31. En yderligere betingelse for, at den omtvistede lovgivning kan henregnes til den sociale sikringslovgivning som omhandlet i forordning nr. 1408/71, er imidlertid — som forudsætningsvis lagt til grund af Domstolen i en række tidligere afgørelser og udtrykkeligt fastslået ved dommene i Hoeckx- og Scrivner-sagerne — at lovgivningen blandt andet opfylder »den betingelse at

4 — Domme af 6. juli 1978 i sag 9/78, Gillard, Sml. s. 1661, jfr. s. 1661, og af 5. maj 1983 i sag 139/82, Piscitello, Sml. s. 1427, jfr. s. 1439.

5 — Jfr. de ovennævnte domme i Gillard og Piscitello-sagerne; endvidere domme af 27. marts 1985 i sagerne 249/83, Vera Hoeckx, Sml. s. 973, præmis 11, og 122/84, Scrivner, Sml. s. 1027, præmis 18.

6 — Ovennævnte dom i Frilli-sagen, Sml. 1972, jfr. s. 112, præmis 13.

7 — Ovennævnte dom i Frilli-sagen, præmis 14; dommen i Biason-sagen, præmisserne 15 og 16; dommen i Piscitello-sagen, præmisserne 11 og 13.

8 — Dom af 31. marts 1977 i sag 79/76, Fossi, Sml. s. 667, jfr. s. 678, præmis 6.

9 — Jfr. i samme retning den allerede nævnte dom i Biason-sagen, præmis 10.

vedrøre en af de sociale begivenheder, der udtrykkeligt er opregnet i forordningens artikel 4, stk. 1«. Denne opregning »er udtømmende, hvorfor en social sikringsgren, der ikke er nævnt i opregningen, ikke kan anses for omfattet af det nævnte begreb, selv om de ydelsesberettigede har et retligt krav på ydelsen« [10].

VI — 32. En social ydelse som ydelsen fra Fonds national de solidarité udviser i princippet sådanne karakteristika, at den falder ind under anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71, således som dette er fastlagt i Domstolens praksis.

33. a) Efter den franske sociale sikringslov har modtagerne af den omhandlede ydelse »en ved loven fastlagt retsstilling«, idet de sociale sikringsinstitutioner, der behandler sager vedrørende tildeling af ydelsen, ikke må anlægge en skønsmæssig vurdering af personlige behov eller omstændigheder. De nævnte institutioner træffer afgørelse inden for rammerne af en bundet kompetence, hvorunder de alene skal påse, at de objektive, lovbestemte ydelsesbetingelser — vedrørende alder, økonomiske forhold, status under socialsikringssystemet, invaliditet m. m. — er opfyldt; findes disse betingelser at være opfyldt, har den sikrede krav på tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité, og han kan gennemføre kravet via socialsikringens ankeinstanser.

34. b) Lovgivningen om Fonds national de solidarité er af blandet karakter, idet den har den »dobbelte funktion«, der nævnes i dommene i Frilli- og Piscitello-sagerne.

35. Tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité, der efter omstændighederne kan oppebæres af personer, der falder uden for det sociale sikringssystem (dette vil ifølge Kommissionen være tilfældet, når ydelsen udbetales til modtagerne af den særlige alderdomsydelse, der så vidt ses henhører under den sociale forsorg), er i det væsentlige tænkt som en supplerende indtægt for modtagerne af utilstrækkelige sociale sikringsydelser.

36. Under alle omstændigheder er det ved dommen i Biason-sagen [11] fastslået, at »den omstændighed, at den samme lov også omhandler personer, som modtager ydelser, der kan være beslægtede med forsorgsbegrebet, ... i forhold til fællesskabsforordningerne ikke [kan] ændre den egentlige karakter af social sikring, som en ydelse har, når den er knyttet til en invalidepension, til hvilken den retligt udgør et accessorium«.

37. Eftersom alle de fire sager, der foreligger til afgørelse, vedrører ydelser fra Fonds national de solidarité, der har karakter af accessorier til ydelser, der ubestrideligt henhører under den sociale sikring, påkalder dette spørgsmål sig ingen yderligere uddybning her.

38. Cour de cassation har anført, at der er tale om en ydelse, »der med det formål principielt at sikre et eksistensminimum udbetales som tillæg til en anden, eventuelt bidragsfinansieret ydelse, og som er betinget af ansøgerens økonomiske forhold, men er uafhængig af dennes erhvervsmæssige status«.

39. De anførte karakteristika understreger yderligere den omhandlede lovgivnings blandede karakter (ligesom andre lovgivninger, Domstolen har taget stilling til); idet loven fastlægger modtagerens retsstilling, falder den ind under anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71, der udtrykkeligt omfatter ydelser efter ordninger uden bi-

10 — Jfr. ovennævnte dom i Hoeckx-sagen, præmis 12, samt dommen i Scrivner-sagen, præmis 19; jfr. tillige generaladvokat Marco Darmon's forslag til afgørelse i samme sager.

11 — Præmis 12.

dragspligt, ordninger hvis karakteristiske træk genfindes blandt de momenter, der er fremme i denne sag (trangssituation og den omstændighed, at der ikke stilles betingelser med hensyn til beskæftigelsesperioder, medlemskab eller bidragsbetaling).

40 c) Den ordning, der hjemles i lovbestemmelserne om Fonds national de solidarité, har tilknytning til en række af de sociale begivenheder, der opregnes i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

41. For det første skal modtagerne af tillægsydelsen opfylde visse betingelser med hensyn til alder eller uarbejdsdygtighed.

42. For det andet er de hovedydelser, i forhold til hvilke tillægget udgør en accessorisk ydelse, knyttet til de begivenheder, der opregnes i artikel 4, stk. 1; der er således tale om ydelser ved alderdom, ydelser til efterladte og ydelser ved invaliditet [forordningens artikel 4, stk. 1, litra b), c) og d)].

43. Herefter vil den omhandlede ydelse tillige være omfattet af bestemmelsen i artikel 1, litra t), i forordning nr. 1408/71, der udtrykkeligt omfatter »tillæg«, og den kan ikke sidestilles med en »socialydelse, der tilkommer enhver« som antaget med hensyn til den belgiske minimex, der omhandledes i Hoeckx- og Scrivner-sagerne.

VII — 44. Dette resultat står ved magt uanset visse nærmere træk ved lovgivningen om Fonds national de solidarité, som Cour de cassation har anført i sine bemærkninger til de præjudicielle spørgsmål.

45. Der er for det første spørgsmålet om finansieringen af Fonds national de solidarité.

46. Fonds national har lige fra oprettelsen været fuldt finansieret via skatter opkrævet i dette øjemed.

47. I perioden 1959-1979 skete finansieringen via den almindelige sociale sikringsordnings egne midler, hvortil kom et statsligt tilskud, der dog kun gav delvis dækning for udgifterne til tillægsydelsen.

48. Efter det oplyste finansierer staten i dag samtlige generelle udgifter, der afholdes af Fonds national de solidarité.

49. De omhandlede ydelser er under alle omstændigheder omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71, enten via artikel 1, litra t) (»herunder samtlige dele af dem, der afholdes af offentlige midler«), eller i medfør af artikel 4, stk. 2 (»denne forordning finder anvendelse på alle... sociale sikringsordninger med eller uden bidragspligt«).

50. Det anførte gælder ligeledes for de ydelser, i forhold til hvilke tillægget fra Fonds national de solidarité udgør en accessorisk ydelse, når der er tale om ydelser, der ikke er bidragsfinansierede.

51. Det skal imidlertid herved bemærkes, at der i hver af de fire sager er tale om, at ydelsen fra Fonds national de solidarité udbetales — henholdsvis søges udbetalt — som supplement til en hovedydelse efter en social sikringsordning med bidragspligt.

52. For det andet kan tillægsydelsen under nærmere betingelser kræves tilbagebetalt af modtagerens dødsbo. Heller ikke dette forhold kan ændre ved den karakteristik af ydelsen, der er relevant for dens fællesskabsretlige status; den ydelsesberettigede, der modtog ydelsen, havde retligt krav herpå, og det gør i så henseende ingen forskel, at tredjemænd (arvingerne) efter mod-

tagerens død er pligtige at tilbagebetale ydelsesbeløbet af boets midler. Det afgørende er modtagerens retsstilling, og som anført af Kommissionen undtager forordning nr. 1408/71 ikke fra sit anvendelsesområde ydelser, der ikke er bidragsfinansierede, og som ikke endeligt skal finansieres af det organ, der udbetaler dem. I øvrigt gælder, at dersom dødsboet er uden midler, eller disse ikke strækker til, kommer tilbagebetaling ikke på tale.

53. Jeg skal herved bemærke, at en ydelse som den, der betales af Fonds national de solidarité, heller ikke falder uden for fællesskabsforordningens anvendelsesområde, fordi den kan stilles i bero, ændres, eller bringes til ophør, dersom modtagerens økonomiske forhold ændres; der er her ikke tale om det retsgrundlag, i henhold til hvilket den pågældende indgav ansøgning, henholdsvis oppebar den ydelse, der måtte være udbetalt; der ligger heri alene en forudsætning om kontrol med hensyn til, om de objektive betingelser for at modtage ydelsen fortsat er opfyldt (dette er f. eks. tilfældet ved arbejdsløshedsunderstøttelse eller ydelser i anledning af sygdom, der udbetales, så længe de omstændigheder, der begrunder ydelsen, foreligger).

54. Det skal endelig bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til artikel 5 i forordning nr. 1408/71 skal give oplysninger i form af en oversigt over de love og ordninger, der omfattes af artikel 4; Den franske Republik har imidlertid ikke i oversigten medtaget bestemmelserne om tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité.

55. Dette forhold kan ikke tillægges nogen betydning. Afgørende er — som allerede anført — ydelsens egentlige karakter; de omhandlede nationale bestemmelser er dernæst ikke optaget i noget bilag til forordningen, og Domstolen har tidligere i en sag, hvis omstændigheder var tilsvarende, klart statueret, at en medlemsstats erklæring ikke kan være bestemmende for, om en fællesskabsforordning finder anvendelse på en bestemt lovgivning, eftersom anvendelsen af fællesskabsretten i modsat fald ville være afhængig af en ensidig national retsakt, hvilket ville betyde, at medlemsstaterne efter eget forgodtbefindende kunne fastlægge fællesskabsrettens anvendelsesområde [12].

VIII — 56. Må det således antages, at en lov, som den der regulerer Fonds national de solidarité, er omfattet af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, opstår spørgsmålet, om forordningens artikel 10 finder anvendelse, og navnlig om retten til ydelsen kan anses for »erhvervet« — med den virkning at den bevares — dersom den pågældende bosætter sig på en anden medlemsstats område.

57. Det har tidligere været fremme i andre sager [13], at muligheden for at »eksportere« en ydelse af denne art på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin kan medføre betydelige praktiske vanskeligheder, f. eks. for så vidt angår oplysninger og opgørelser vedrørende økonomiske forhold samt spørgsmålet om tilbagebetaling fra et dødsbo.

58. Der kan endog rettes kritik mod selve systemets funktion henset til forskellene i leveomkostningerne mellem de forskellige medlemsstater og dermed forskelle i ydelsernes virkelige værdi.

59. Den konsekvent restriktive holdning, der er indtaget af de franske sociale sik-

12 — Jfr. domme af 15. juli 1964 i sag 160/63, Van der Veen, Sml. 1954-1964, s. 527, og af 2. december 1964 i sag 24/64, Dingemans, Sml. 1954-1964, s. 557; jfr. tillige forslag til afgørelse fra generaladvokat Gerhard Reischl i sag 187/73, Callemeyn, Sml. 1974, s. 566.

13 — Jfr. forslag til afgørelse fra generaladvokat Gerhard Reischl i Biason-sagen og fra generaladvokat Federico Mancini i Piscitello-sagen.

ringsinstitutioner og den franske regering skal givetvis ses på baggrund af disse vanskeligheder og indvendinger, selv om disse ikke er tillagt vægt i Domstolens hidtidige praksis og heller ikke i Cour de cassation's eller andre franske retsinstansers praksis.

60. Disse vanskeligheder og indvendinger har foranlediget Kommissionen til — på den franske regerings initiativ — at fremsætte et forslag om ændring af forordning nr. 1408/71.

61. Inden for den gældende forordnings rammer er Domstolens praksis imidlertid klar[14]. Eftersom forordning nr. 1408/71 ikke indeholder nogen særbestemmelse vedrørende ydelsen fra Fonds national de solidarité, kan der følgelig ikke ved denne ydelse stilles noget krav om bopæl, jfr. artikel 10, stk. 1, i nævnte forordning.

62. Der opstår imidlertid et yderligere problem, når den, der ansøger om en ydelse som den omhandlede fra Fonds national de solidarité, ikke længere har bopæl i det land, hvor den kommer til udbetaling, eller aldrig har haft bopæl dér (konkret Frankrig). Dette problem foreligger i sag 379/85, Giletti.

63. Efter min mening har Domstolen allerede taget udtrykkelig stilling også til dette problem.

64. Domstolen har fastslået[15], at »formålet med artikel 10 [i forordning nr. 1408/71 er] at begunstige arbejdskraftens frie bevægelighed ved at beskytte de pågældende mod den forskelsbehandling, som flytningen af deres bopæl fra én medlemsstat til en anden kunne medføre«, og herved bidrage til gennemførelsen af traktatens artikel 51. Ifølge dommene i Caracciolo- og Van Roosmalen-sagerne fremgår det af dette princip, »at den pågældende ikke blot bevarer sin ret til at modtage pension og andre ydelser, som han har erhvervet ret til i medfør af lovgivningen i én eller flere medlemsstater, selv efter at have taget bopæl i en anden medlemsstat, men ligeledes at han ikke kan nægtes en sådan ret, udelukkende fordi han ikke har bopæl på området i den stat, hvori den institution, som det påhviler at udrede ydelsen, er beliggende«.

65. Domstolen fremsatte ganske vist ikke disse bemærkninger vedrørende en ydelse af samme art som den fra Fonds national de solidarité, men den udtalte sig i generelle vendinger med henblik på fortolkningen af en forordningsbestemmelse (nemlig artikel 10 i forordning nr. 1408/71), der som tidligere anført omfatter tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité.

66. Denne fortolkning, der bygger på den almindelige grundsætning om arbejdskraftens frie bevægelighed, støttes i øvrigt af ordlyden af artikel 10, hvori det hedder, »at den berettigede er bosat i en anden medlemsstat end den, hvori den institution, som det påhviler at udrede ydelsen, er beliggende«, derimod ikke, at den berettigede »*bosætter sig*« eller »*er flyttet til en anden medlemsstats område*«.

67. Endvidere bemærkes, at det vil være lige så urimeligt (eftersom de objektive omstændigheder er de samme) at øve forskelsbehandling over for personer, der erhverver ret til ydelsen, mens de er bosat på en anden medlemsstats område, som at øve forskelsbehandling over for personer, der — om

14 — Jfr. dommene i Biason- og Piscitello-sagerne.

15 — Domme af 7. november 1973 i sag 51/73, Smieja, Sml. s. 1213, jfr. s. 1222, af 10. juni 1982 i sag 92/81, Camera-Caracciolo, Sml. s. 2213, jfr. s. 2224, og af 23. oktober 1986 i sag 300/84, Van Roosmalen, Sml. s. 3097, præmis 39.

end bosat i Frankrig på det tidspunkt, da alle betingelserne for at erhverve en sådan ret er opfyldt — først fremsætter krav om ydelsen efter at være flyttet.

68. Ligesom der savnes enhver begrundelse for at behandle sidstnævnte gruppe anderledes end dem, der blot var mere opmærksomme eller bedre underrettet om deres rettigheder, er der heller intet grundlag for at forskelsbehandle den førstnævnte gruppe.

69. Endelig bemærkes, at når artikel 10 taler om ydelser, *hvortil der er erhvervet ret* — med den virkning, at bopælsbestemmelserne ophæves — er det indlysende, at bestemmelsen hermed ikke alene sikrer opretholdelsen af ydelser, der er under udbetaling, men tillige, at muligheden for at erhverve ret til ydelserne bevares.

IX — 70. Sammenfattende foreslår jeg, at Domstolen besvarer de spørgsmål, der er forelagt af Cour de cassation, således:

71. »1) En social sikringsydelse som tillægsydelsen fra Fonds national de solidarité, der er helt eller delvis skattefinansieret, og hvis formål er at sikre modtagerne et eksistensminimum, og som er uafhængig af modtagernes erhvervsmæssige status samt under nærmere betingelser kan kræves tilbagebetalt af modtagerens dødsbo, er omfattet af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, for så vidt som den giver modtageren en ved lov fastlagt retsstilling, der ikke beror på nogen individuel skønsmæssig behovsvurdering, i det øjemed at yde en supplerende indkomst til ældre og invalider, der ikke modtager nogen af de sociale ydelser, der omhandles i nævnte forordnings artikel 4, stk. 1.

72. 2) Udtrykket 'hvortil der er erhvervet ret' i artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at der ikke herved hjemles nogen undtagelse fra artiklens bestemmelse vedrørende erhvervelse eller bevarelse af retten til en ydelse som tillægsydelsen fra Fonds national de solildarité, såfremt den berettigede er bosat i eller bosætter sig i en anden medlemsstat end den, hvori den institution, som det påhviler at udrede ydelsen, er beliggende.«

X — 73. De her foreslåede svar er i overensstemmelse med Domstolens faste praksis, hvorfor der ikke er anledning til at rejse det spørgsmål om tilbagevirkende gyldighed eller gyldighed *ex nunc*, som den franske regering har nævnt i sit indlæg.